

ЖІНОЧА ЗЛОЧИННІСТЬ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Толкач А.М.,

старший викладач

кафедри кримінального права та правосуддя

Національного університету «Чернігівська політехніка»

ORCID: 0000-0001-6776-1187

Толкач А.М. Жіноча злочинність: виклики сьогодення.

Стаття присвячена сучасному стану жіночої злочинності в Україні. Зазначено, що на сьогоднішній день жіноча злочинність є важливою проблемою у нашому суспільстві. Автором виокремлено дві сфери суспільного життя, де жінки вчиняють кримінальні правопорушення, а саме – сфера побуту і професійну сферу, де жінка працює, виконує професійні функції, пов'язані з можливістю вільного доступу до матеріальних цінностей. Жіноча злочинність – це сукупність злочинів, що вчиняються особами жіночої статі на певній території за певний проміжок часу. Автором наведена статистика жіночої злочинності в Україні на основі звітів про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, наданих офісом Генеральної Прокуратури України за 2024 р. Встановлено, що кількість зареєстрованих кримінальних проступків збільшилося у 18,7 разів за рік, а кількість кримінальних злочинів збільшилося у 48,3 разів на рік. Це свідчить про постійну динаміку зростання даного правопорушення у 2024 р.

На ріст жіночої злочинності вплинула війна рф проти України, яка триває вже 3 роки. Це стосується колабораційної діяльності, державної зради, передачі інформації про пересування ЗСУ, співпраця з органами російської влади на окупованих територіях, яке вчиняється жінками. Автор робить висновок, що на ріст жіночої злочинності вплинули такі два фактори: відсутність чоловіків, значна частина яких мобілізовані і служать у ЗСУ та бажання «легких грошей, підштовхнуло жінок до колабораційної діяльності з ворогом. Визначені такі особливості жіночої злочинності на сучасному етапі: відносно невелика її питома вага в загальній злочинності; тенденція до зростання жорстоких насильницьких злочинів, вчинених жінками; зростання рівня жіночої злочинності, спровокованої війною рф проти України; збільшення частки кримінальних проваджень щодо жінок за звинуваченням у колабораційній діяльності, державній зраді. Ця тривожна тенденція потребує негайного втручання державних та правоохоронних органів, а також розробки державних профілактичних заходів щодо запобігання жіночої злочинності в Україні.

Ключові слова: жіноча злочинність, вбивство, насильницькі злочини, колабораційна діяльність, державна зрада.

Tolkach A.M. Female crime: challenges of today.

This article is dedicated to the current state of female crime in Ukraine. It is marked that today, female crime is a significant issue in our society. The author highlights two spheres of social life where women commit criminal violations; namely, the household sphere and the professional sphere, where a woman works and performs professional functions connected with the possibility of free access to valuable property.

Female crime – is a set of crimes connected by female individuals within a specific territory over a certain period. In Ukraine, there is a growing tendency of violent criminals committed by women. The author provides statistics on female crime in Ukraine, based on reports about individuals who committed criminal offenses, given by the Office of the Prosecutor General of Ukraine for 2024. It has been estimated that the number registered criminal offenses has increased by 18.7 times per year and the number of criminal felonies has increased by 48.3 times per year. This indicates a steady upward trend in female crime during 2024.

One of the main factors contributing to this rise is Russia's war against Ukraine, which has been ongoing for three years. Many crimes involve collaboration with the enemy, treason, intelligence leaks regarding the movement of the Ukrainian Armed Forces, and cooperation with Russian authorities in occupied territories, all committed by women.

The author concludes that two primary factors have influenced the rise in female crime:

the absence of men, as a significant part of them have been mobilized into the Ukrainian Armed Forces; the pursuit of "easy money," which has led some women to collaborate with the enemy.

The article outlines several key features of female crime in modern Ukraine: a relatively small share of female crime within overall crime rates; a rising trend in violent crimes committed by women; an

increase in female crime triggered by the war with Russia; a higher number of criminal cases against women for collaboration and treason.

This alarming trend requires immediate intervention from the government and law enforcement authorities, as well as the development of state-level preventive measures aimed at reducing female crime in Ukraine.

Key words: female crime, murder, violent crimes, collaborative activities, high treason.

Постановка проблеми. Жіноча злочинність на сьогоднішній день є важливою проблемою у нашому суспільстві. Незважаючи на те, що даний вид злочинності у суспільстві жодної країни не має домінуючого характеру, його показники впливають на соціальну мораль всього суспільства, на формування його ставлення до основних людських цінностей. На вчинення жінками кримінальних правопорушень, особливо вбивств, суспільство реагує гостро. Це пов'язано з тим, що жінка за своєю природою поєднується з такими цінностями, як материнство, ніжність, турбота. Вона є берегинею домашнього затишку. Тому без перебільшення можна сказати, що жіноча злочинність є серйозною кримінологічною проблемою сьогодення. Наведемо таку статистику: «Співвідношення жіночої і чоловічої злочинності нині складає 1:7. Питома вага жінок серед осіб, які вчиняють окремі види злочинів, така: крадіжки – 80%; шахрайство – 41%; вбивство – 12; грабіж – 8%; заподіяння тілесних ушкоджень – 7%; необережні злочини – 5%» [1].

Стан опрацювання цієї проблематики. Наукові розвідки щодо розкриття проблеми жіночої злочинності вивчали багато вчених таких як, Ю.В. Александров, О.М. Гаргат-Українчук, А.П. Гель, В.В. Голіна, Б.М. Головкін, І.М. Даньшин, О.М. Джу́жа, А.Ф. Зелінський, Г.С. Семаков та інші.

Мета статті – здійснити кримінологічну характеристику жіночої злочинності на основі звітів про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, наданих офісом Генеральної Прокуратури України.

Виклад основного матеріалу. Жіноча злочинність являє собою сукупність кримінальних правопорушень, які вчиняються жінками. Жіноча злочинність – складова частина всієї злочинності і пов'язана з її загальними закономірностями та змінами. Разом з тим вона має певні особливості, які визначаються соціально-психологічним і біологічним статусом жінки.

І.М. Даньшин пропонує таке визначення: «Жіноча злочинність – це сукупність злочинів, що вчиняються особами жіночої статі на певній території за певний проміжок часу» [2, с. 214].

Жіноча злочинність відрізняється від чоловічої за якісними та кількісними показниками. Наразі виокремлюють дві сфери суспільного життя, де жінки вчиняють кримінальні правопорушення. О.М. Гаргат-Українчук виділяє першу сферу: «Сфера побуту, де жінок здебільшого штовхають до злочину негативні обставини сімейно-шлюбних, родинних і сусідських відносин. У цій сфері жінки здебільшого вчиняють насильницькі злочини: вбивства, у тому числі й власної новонародженої дитини, заподіяння тілесних ушкоджень, хуліганство тощо» [3, с. 189].

Як приклад, моторошне вбивство, дружиною свого чоловіка, яке сталося 24 серпня 2020 р. на Чернігівщині. 47-річна Руслана Бобровник посварилася з чоловіком і застрілила його з обріза мисливської рушниці. Тіло забетонувала в оглядовій ямі у гаражі. Сергій Бобровник був відомою людиною, районним депутатом кількох скликань, заснував кілька фірм, мав нерухомість у багатьох містах Чернігівщини та Києві. Основна причина вбивства – домашнє насильство, яке тривало протягом 27-річного шлюбу. У цей трагічний день, між подружжям виникла сварка, яка закінчилася побиттям дружини ногами. Жінка не витримала і застрелила чоловіка. Р. Бобровник засудили до 8 років ув'язнення [4, с. 214].

Друга сфера – це сфера, де жінка працює, виконує професійні функції, пов'язані з можливістю вільного доступу до матеріальних цінностей. «Здебільшого це галузі торгівлі, громадського харчування, сільського господарства, легкої та харчової промисловості. Тут жінки найчастіше скоюють такі корисливі злочини, як викрадення майна шляхом крадіжок, привласнення, розтрата, або зловживання службовим становищем тощо» – зазначають науковці Ю.В. Александров, А.П. Гель, Г.С. Семаков [5, с. 152].

В Україні фіксується тенденція до зростання жорстоких насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених жінками. Насильницька злочинність жінок завжди росте повільніше чоловічої злочинності, але є агресивнішою та жорстокішою по своїй суті. У 2018 р. Україну сколихнуло резонансне вбивство

С. Кругляковою своїх прийомних батьків. У 23 роки вона стала наймолодшою в Україні довічно ув'язненою жінкою. Суд присудив С. Круглякову до довічного позбавлення волі. У травні 2021 р. справу С. Круглякової направили до Європейського суду з прав людини.

Сьогоднішні реалії України, коли третій рік йде повномасштабна війна РФ проти нашої країни внесли корективи у появу нових кримінальних правопорушень, які вчиняють жінки. Мова йде про колабораційну діяльність. У березні 2022 р. Кримінальний Кодекс був доповнений ст. 111¹, де

колабораційна діяльність визначається як: «Публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України» [6].

На офіційному сайті СБУ оприлюднені такі дані: «Станом на 15 червня 2024 року, в Україні зареєстровано 9179 кримінальних проваджень за статтею 111¹ КК України (колабораційна діяльність). В ЄДРСР занесені 1442 вироки по справах про колабораціонізм» [7]. А також з початку повномасштабного вторгнення рф: викрито 6 тис. колаборантів і пособників ворога.

На початку грудня 2024 р. співробітниками СБУ була затримана жителька м. Чернігова, яку підозрюють у передачі даних російській розвідці про українські військові об'єкти, а також у наведенні на Чернігів двох ракет Х-59 у листопаді. Їй повідомили про підозру за ч. 2 ст. 111 КК України (державна зрада, вчинена в умовах воєнного стану) [8].

Багато жінок співпрацюють з органами російської влади на окупованих територіях, а також оправдують російську війну проти України. 03 березня 2023 р. Диканський районний суд Полтавської області визнав Особу винуватою у вчиненні кримінального проступку, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК України, та призначив їй покарання у виді позбавлення права обіймати будь-які посади в органах державної влади та місцевого самоврядування на строк 10 років. Це українка, громадянка України, уродженка с. Гетьманівка Шевченківського району Харківської області, з вищою освітою, заміжня, яка працювала головним економістом у СТОВ ім. Ватутіна. «Вона висловлювала підтримку «руського миру» і публічно закликала до підтримки рішень та дій держави-агресора російської федерації, направлених на приєднання території України, у тому числі і Харківської області, у склад російської федерації» - йдеться у вирокі [9].

На нашу думку, на ріст жіночої злочинності вплинули такі два фактори. По-перше, у країні значна частина чоловіків мобілізовані і служать у ЗСУ, якась кількість чоловіків покинула Україну. За даними ЮНІАН: «З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну з країни виїхали понад півмільйона чоловіків призовного віку» [10].

Враховуючи цю ситуацію, українські жінки змушені замінити чоловіків, які воюють і перестали виконувати функцію годувальників. Вони продовжують бізнес чоловіків, зайняли керівні посади у різних сегментах економіки, стали водійками вантажівок і автобусів, тощо. Перебравши на себе маскуліні функції, жінки і ведуть себе домінантно, агресивно, вирішують проблеми жорстко і без вагань, що призвело до збільшення кримінальних правопорушень. По-друге, бажання «легких грошей» підштовхнуло жінок до колабораційної діяльності, державної зради. Також часто жінки з меркантильною ціллю псують або знищують військове майно, передають інформацію про дислокацію або ж пересування ЗСУ.

Щоб мати уявлення про ситуацію з жіночою злочинністю в Україні, звернемося до статистичних даних, наданих Офісом Генеральної прокуратури за 2024 р., які для зручності порівняння оформили в діаграму [11].

Проаналізувавши отримані результати надані Офісом Генеральної прокуратури України можемо констатувати:

- у діаграмі обліковані кримінальні правопорушення, які вчинили жінки за 2024 р. розбиті по місяцях на дві категорії – кримінальні проступки і кримінальні злочини;
- протягом року кількість кримінальних проступків і кримінальних злочинів стрімко збільшилася;
- кожен з проаналізованих місяців показав тенденцію до зростання вчинення жінками кримінальних проступків і кримінальних злочинів;
- кількість кримінальних проступків збільшилося у 18,7 разів за рік (у січні було обліковано – 252 випадків, а у грудні – 4719 випадків);
- кількість кримінальних злочинів збільшилося у 48,3 разів на рік (у січні було обліковано – 141 випадків, а у грудні – 6813 випадків).

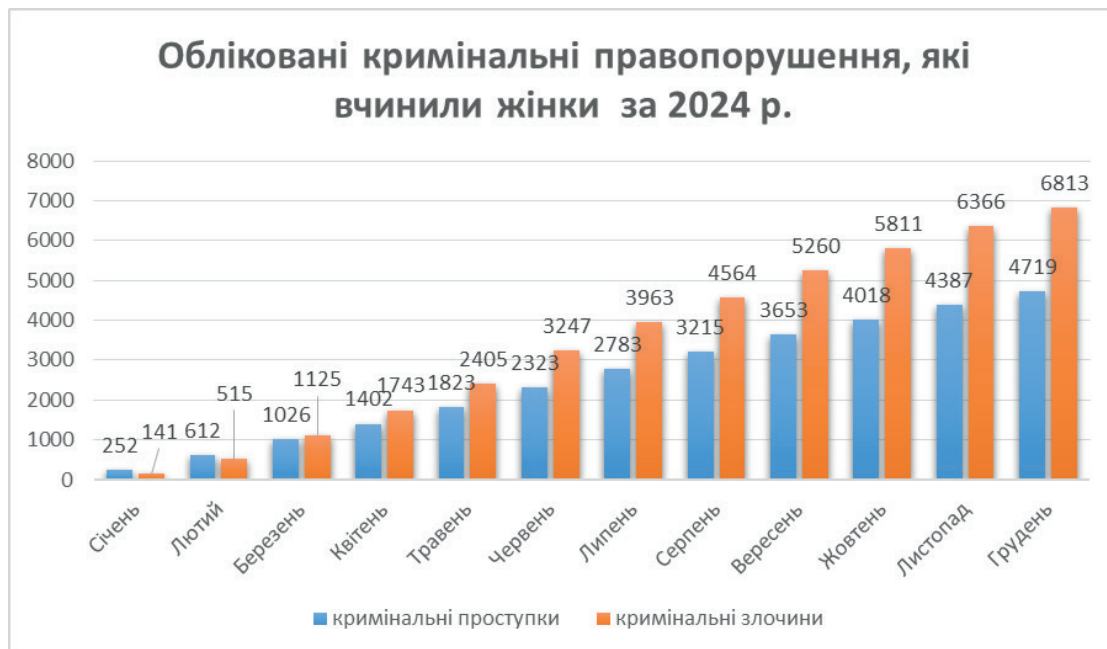
Висновки. Особливостями жіночої злочинності на сучасному етапі є: відносно невелика її питома вага в загальній злочинності; тенденція до зростання жорстоких насильницьких злочинів, вчинених жінками; зростання рівня жіночої злочинності, спровокованої війною рф проти України; збільшення частки кримінальних проваджень щодо жінок за звинуваченням у колабораційній діяльності, державній зраді.

Наведені статичні дані, респондентом яких є Офіс Генеральної прокуратури України показали, що кількість вчинених жінками кримінальних проступків і кримінальних злочинів за 2024 р. ката-

строфічно виросла. Ця тривожна тенденція потребує негайного втручання державних та правоохоронних органів, а також розробки державних профілактичних заходів щодо запобігання жіночої злочинності в Україні.

Діаграма

Обліковані кримінальні правопорушення, які вчинили жінки за 2024 р.

Джерело: розроблено автором за даними [11].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жіноча злочинність та її запобігання. URL: <https://tr.su.court.gov.ua/sud1818/pres-centr/news/408493/>.
2. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. Х.: Право. 2009. 288 с.
3. Гаргат-Українчук О.М. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. С. 189–191.
4. Жінка, що застрелила і забетонувала чоловіка на Чернігівщині, відсидить 8 років. URL: <https://val.ua/site/126939>.
5. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія. Курс лекцій. К. МАУП. 2002. 295 с.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *ВВР України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
7. Служба Безпеки України. Офіційний сайт URL: <https://ssu.gov.ua/>.
8. Наводила ракети Х-59 на Чернігів: СБУ затримала підозрювану <https://mynizhyn.com/news/misto-i-region/35473-navodila-raketi-x-59-na-chernigiv-sbu-zatrimala-pidozriuvanu.html>.
9. Вирок Диканського районного суду Полтавської області від 03 березня 2023 року. Справа № 529/298/23. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109530567>.
10. УНІАН. Інформаційне агенство URL: <https://www.unian.ua/>.
11. Офіс Генерального прокурора. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення (2024 р). URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-osib-yaki-vchinili-kriminalni-pravoporushennya-2>.